

oliekrise og svækkede afsætningsmuligheder for landbrugsvarer. Problemerne i forbindelse med denne opbremsning belyses, og i sidste kapitel ses Vesteuropa i forhold til den øvrige del af Verden.

Man har her en interessant og let tilgængelig oversigt over de sidste hundrede år, og bogen er tilegnet den tidligere danske vicepræsident for EF-kommissionen, Finn Gundelach som anerkendelse for hans store arbejde for sammenholdet i Europa.

Kr. M. Jensen

David Phillips, Allan Williams: Rural Britain: a social geography.

Oxford: Blackwell, 1984. VIII, 274 s.: ill. 24 cm. Paperback: £7,50. Hardback: £22,50.

Arbejdets første halvdel giver en god dokumentation af de store forandringer, som det britiske rurale landskab har været underkastet de sidste 30 år med hensyn til befolkning og erhverv, efterhånden som den voksende mobilitet har øget tilgængeligheden til hidtil upåagtede områder med landlig karakter. Den store pendlerstrøm har sat sit præg på de små kommuners sociale vilkår, såvel i positiv retning som, for den fastboende befolkning, også i negativ retning med tab af tilgængelighed til følge i henseende til service og kommunikation. Den ledsagende gennemgang af boliglovene og de statslige intentioner med hensyn til serviceunderlægningen i de små samfund viser store lighedspunkter med danske forhold, ligesom det er tilfældet med beskrivelsen af planlovskomplekserne, der behandles indgående i bogens sidste halvdel, hvor man kommer ind på så forskellige sider som undervisningsvæsen, sundhedsvæsen, dækningen med rekreative faciliteter etc. Også på de mere dystre sider bliver belyst: isolationen, manglen på almene goder i tilværelsen, arbejdsløshed og indtægtstab på de steder, som udviklingen er gået forbi. Det kan tilrådes, at de der beskæftiger sig med problemer med tilknytning til de rurale samfund, sætter sig ind i det foreliggende arbejde, hvis værdi i øvrigt øges ved en litteraturliste, der omfatter ikke mindre end 500 numre.

Viggo Hansen

H. C. Darby: The changing fenland.

Cambridge University Press, Cambridge 1983. XV, 267 s. ill. 26 cm. £17,50.

Professor Darby er vel nok mest kendt for sin bearbejdelse og udgivelse af Wilhelm Erobrerens store jordebog, Domesday

Book, der dateres til 1086. Men ved siden af har han i sit lange liv fra domicilet i Cambridge studeret det nærliggende Fenland, der fra bunden af The Wash strækker sig sydpå som et udstrakt marskområde med tørvebassiner. Beretningen starter med middelalderen, hvor beboerne endnu forholder sig passivt over for de rige, naturgivne ressourcer og bruger jorden, men hele tiden med oversvømmelsestrusler for øje. Først med 1600-tallet introduceres en vindmølledreven pumpe-teknik, senere suppleret med dampmaskiner, til gavn for en regulering af grundvandstanden, men også med følgevirkninger i form af sammensynkninger. I dag præges Fenland-distriktet mere end noget andet europæisk marskområde af de store kostbare pumpeanlæg, flodreguleringer og reservoarer, der trods alle anstrengelser ikke har formået at stoppe det 20. århundredes ødelæggende oversvømmelser som den seneste i marts 1947. Darby har gjort Fenland undersøgelserne til et livsværk, og man følger hans rigt illustrerede beretning med stor interesse og med beundring for den store alsidighed, der spænder over historie, naturforhold, levevilkår til den mest moderne teknik.

Viggo Hansen

The Soviet Union: a systematic geography. Leslie Symons [et al.].

Hodder & Stoughton, London 1983. XI, 266 s., ill. 25 cm. £7,45.

I en oversigtlig form gennemgås elleve temaer med lige vægt på de natur- og kulturgeografiske emner; selv om fem forfattere har samlet deres viden, tillader bogens omfang desværre ikke nogen dybere analyse. Beskrivelse af de enkelte emner er illustreret med en række lettilgængelige tematiske kort, og specielle regioner er fremdraget for at vise de store forskelligheder i det udstrakte land; hvert kapitel er forsynet med en god litteraturliste over engelsksprogede artikler og bøger.

Kr. M. Jensen

Anneliese Krenzlin: Beiträge zur Kulturlandschaftsgenese in Mitteleuropa: gesammelte Aufsätze aus vier Jahrzehnten. (Erdkundliches Wissen, H. 63).

Steiner, Wiesbaden 1983. XXXVIII, 366 s. ill. 25 cm. DM 64,-.

I dette »Beihefte zur Geographischen Zeitschrift« er optrykt 18 artikler ud af Anneliese Krenzlin's store produktion. Emnerne samler sig overvejende om det åbne lands kulturmønstre, specielt landbrugs-

landets inddeling og dets forskelligartede bebyggelsestyper. Studier af »Flurformen« (markfordeling) med en til tider overdrevent systematik er meget udbredt i tysk historisk geografi, men Krenzlin forsøgte allerede i 1950'erne at forklare jordfordelingen ud fra en mere økologisk synsvinkel.

Regionalt fordeler artiklerne sig over egene langs Elben, hvor den slaviske indflydelse på bebyggelsen gjorde sig gældende, dele af Bayern samt Rhein-Main distriktet, hvor Krenzlin fungerede som professor i bebyggelsesgeografi ved universitetet i Frankfurt a.M.

Kr. M. Jensen

Deutscher Geographentag, 43, 1981: Tagungsbericht und wissenschaftliche Abhandlungen.

Hrsg. von Horst Hagedorn und Klaus Giessner. (Verhandlungen des Deutschen Geographentages, Bd. 43). Steiner, Wiesbaden 1983. XVI, 523 s. ill. 24 cm. DM 142,-.

Bidragene i denne bog er samlet under to dusin faggrupper hver med gennemsnitligt 7-8 indlæg. De enkelte indlæg er derfor ikke særligt omfattende og har ofte karakter af referater eller udvidede abstracts; mange af arbejderne er eller vil blive offentliggjort i fuldt omfang andetsteds. Trods inddelingen i faggrupper (der spænder over et meget bredt udvalg af emner) har en bog som denne en mangel, som er fælles med andre samle værker med lige så udefinerede titler - f.eks. festskrifter. Et indlæg er tabt for andre end mødedeltagerne, de der tilfældigt får bogen i hænde eller erfaringsmæssigt ved, der kan være godbidder at finde, eller de der råder over biblioteksfaciliteter, hvor hvert enkelt indlæg katalogiseres.

Henning Mørch

C. G. Bamford and H. Robinson: Geography of the EEC: a systematic economic approach.

Macdonald and Evans, Plymouth 1983. XVII, 296 s. fig., tab. 22 cm. £7,50.

Har man brug for en rimeligt simpel tilgang til data vedrørende fællesmarkedets organisationer, såvidt som de angår geografien, så kan denne redegørelse anbefales, fordi den er nøjtern og saglig i sine oplysninger og redegørelser lige fra de første tilløb som Marshallplanen og Kul- og Stålonionen til etableringen af Rom-traktaten i 1957 (de 6) og EFTA, markedets udvidelse til de 9 i 1973 og videre frem til 1982, da der forhandles om nye udvidelser. Bogens 2. del gennemgår systematisk

de enkelte erhvervsgræne og deres grad af integration. Her konstaterer man, at man er længst fremme inden for industrien og landbruget, EF's dyreste sektor, mens områder som energi- og transportsektorerne endnu er et langt skridt fra fuldstændig integration. Her er anstødsstenen bl.a. den, at markedsdeltagerne har tilladelse til at føre en selvstændig told- og afgiftspolitik. Bestræbelserne for at nå til en økonomisk og monetær union behandler forfatterne kun kort som det kontroversielle forhold det er, foruden at et forslag herom heller ikke er indeholdt i Romtraktaten. Regionalpolitikken er emnet for bogens 3. del, og der fremlægges her en overskuelig plan for, hvilke regioner skal stimuleres, hvilke midler skal anvendes, og hvor skal bremseklodderne slås i. Danmark har fået en rimelig behandling, idet dog Grønland ikke er omtalt, og især de aktuelle fiskeristridigheder er diskuteret.

Viggo Hansen

Geoffrey Parker: A political geography of Community Europe.

Butterworths, London 1983. XI, 141 s. ill. 25 cm. £15.-.

Forfatterens opgave har været at undersøge den politiske geografi i de europæiske fællesskaber, omfattende udviklingen fra kul- og stålunionen via de 6, senere forøget til de 9 og de ti, hvortil kommer de resterende EFTA-lande. Spørgsmålet har først og fremmest været at konstatere, hvor langt man er kommet med at forvandle et antal nationalstater med deres eget politiske, sproglige og økonomiske særpræg til noget i retning af en enhed. Er det f.eks. lykkedes at ændre center-periferi udviklingen i de enkelte lande til en overordnet økonomisk og politisk model? I hvor høj grad er der sket en integration på tværs af de gamle grænser? Er det lykkedes at frigøre sig fra gamle traditioner og frasige sig hævdvundne interesser til fordel for et fælles økonomisk (og politisk) apparat. Her henviser forfatteren bl.a. til den økonomiske akse, der forløber fra Norditalien gennem Vesttyskland til Beneluxlandene og videre i England, og det påvises, at denne går på tværs af tankerne om en center-periferi overførsel indenfor et større fællesskab. Der vises også, hvordan flere af fællesskabets deltagerlande er inde i et skisma, som når f.eks. Danmark står med det ene ben i Norden og med det andet i EF, og hvordan dette har voldt problemer i dansk politik.

Viggo Hansen

Ole Degn: Ribe 1500-1950. (Scandinavian atlas of historic towns no. 3).

Odense Universitetsforlag, Odense 1983. 1 mappe. 41 cm. Kr. 183.-.

Det foreliggende første bidrag fra dansk side ud af ialt 5 byer er led i et skandinavisk projekt omfattende 15 udvalgte byer. Finlands bidrag af to byer (Åbo-Turku og Borgå-Porvoo) kom allerede i 1977, men gav anledning til en redaktionel kritik, der affødte, at man i den skandinaviske komité enedes om en fremtidig fælles holdning m.h.t. målestok, korttyper m.m., mens antallet af løsblade og indholdet af disse ikke fastlagdes men blev overladt til de enkelte udgivere i det omfang, man fandt det relevant for hver enkelt by. For Ribe som for efterfølgende danske byer er matrikelkortet fra ca. 1870 databasis, ligesom de ledsagende skemaer er opstillet i matrikelnummerorden og husnummerorden. Oplysningerne samler sig omkring årene 1870, 1761 og 1682, hvorfra man bevæger sig frem og tilbage i tid. Man behandler såvel det bebyggede areal som oplandet, og kilderne hertil er ældre kort, skatteborgerlister, lokalhistorisk litteratur, grundtaxterne 1682 og brandtaxationen 1761, og for den nyere tid folketællingerne fra 1787 til 1911. De erhvervstopografiske kort bygger på skattemønstre, erhvervsbetegnelser og stillingsangivelser, mens de socialtopografiske kort hviler på skatteansættelser. Databasis er som nævnt matrikelkort over Ribe (1866), suppleret op med det tilsvarende fra 1950. Bebyggelsehistorien er gengivet ved 14 bykort på 8 plancher. Andre plancher indeholder oplysninger om Ribes bygninger og hustyper, og de erhvervstopografiske kort belyser 8 erhvervsgruppers beliggenhed i gadenettet på 6 tidspunkter mellem 1570 og 1950, ligesom det er tilfældet med de socialtopografiske kort, der bygger på borgernes relative skatteevne.

Viggo Hansen

Peter Hall: The world cities. 3. ed.

Weidenfeld and Nicolson, London 1984. XI, 276 s. kort, 24 cm. Cased: £ 12.95. Paper: £ 6.95.

I denne tredje udgave af Peter Halls meget læste bog er fornyelserne ikke en narresut, men en realitet, der går igen i figurmateriale, statistik såvel som i teksten, hvor det har været nødvendigt for forfatterens samvittighed. Slutafsnittene for hver af de 8 storbyer er således bragt op til dato, og det har især præget Hongkong og Mexico City, hvor nye tendenser har gjort sig gældende.

Endelig i et (nyt) slutkapitel trækkes udviklingen gennem 70'erne og 80'erne frem til en ny vurdering på baggrund af de nye tendenser i befolkningernes holdning til boligvalg, der manifesterer sig ikke blot i et fald af CBD befolkningen, men også i et langt videre perspektiv bredende sig som ringe herud fra.

Viggo Hansen

Die ländliche Siedlung als Forschungsgegenstand der Geographie. Hrsg. von Gerhard Henkel. (Wege der Forschung, Bd. 616).

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1983. VII, 492 s. ill. 20 cm. DM 109.-.

Den tyske bebyggelsesforskning har siden århundredskiftet gennemgået en række faser med hensyn til emnebehandlingen, og specielt siden 1930'erne med satsning på landsby- og husformer. Først efter 2. verdenskrig er man slået ind på mere funktionelle udredninger, men egentlig uden at være fremkommet med økologiske betragtninger i dybere forstand, og der synes ikke at være fulgt nogen omfattende teori-dannelser med fra de mange genetiske arbejder. I nyere tid har man dog taget planlægningsmæssige problemer op, bl.a. i forbindelse med studier af følgerne af udskiftning og udflytning, og der er i nogen grad fremkommet arbejder med appel rettet mod offentligheden. Dermed er man kommet ud over de altfor hyppige tendenser til kun at skrive for kolleger og fagkredse. Man må dog stadig efterlyse en mere praktisk orienteret landsbygeografi, der peger mod den fremtidige udvikling i forbindelse med arealanvendelsen i det åbne land. Den foreliggende artikelsamling fra fortrinsvis 1960'erne og 1970'erne er med hensigt valgt for at pege på behovet for en mere socialøkonomisk og planorienteret forskning. Med dette for øje har man foruden en snes tyske forskere medtaget små, men væsentlige artikler af geografer som H.D. Clout og Alan Baker fra England, Staffan Helmfrid fra Sverige og W.A. Galluser fra Schweiz, der bringer friske synspunkter ind i diskussionen.

Viggo Hansen

F. Harper: Principles of arable crop production.

Granada, London 1983. VIII, 336 s. fig. 24 cm. Ppb. £8.95.

En ret elementær redegørelse for plante-produktionens problemer. Indledningskapitlet behandler planternes vækst og viser